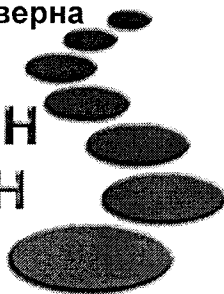

Република Северна
Македонија

ДРЖАВЕН
ИСПИТЕН
ЦЕНТАР

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
ДРЖАВЕН ИСПИТЕН ЦЕНТАР
QENDRA SHTETËRORE E PROVIMEVE

Бр.-Нр. 01-114/3

31.01. 2023 год.-viii

Скопје-Shkup

ПРОГРАМА
ЗА РАБОТАТА НА ДРЖАВНИОТ ИСПИТЕН ЦЕНТАР
ЗА 2023 ГОДИНА

Скопје, јануари 2023 година

СОДРЖИНА

1. ВОВЕД	4
2. ДЕЈНОСТ НА ЦЕНТАРОТ	5
3. ОРГАНИЗАЦИСКА ПОСТАВЕНОСТ НА ЦЕНТАРОТ	6
4. ПОСТОЈНА КАДРОВСКА СОСТОЈБА	7
5. ПРОГРАМСКИ ЗАДАЧИ НА ЦЕНТАРОТ ЗА 2023 ГОДИНА	8
5.1. ДРЖАВНА МАТУРА	9
5.2. ДРЖАВНО ТЕСТИРАЊЕ ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ	13
5.3. ОБУКИ И ИСПИТ ЗА КАНДИДАТИ ЗА ДИРЕКТОРИ И НАПРЕДНИ ОБУКИ ЗА ДИРЕКТОРИ НА ОСНОВНИ, СРЕДНИ УЧИЛИШТА, УЧЕНИЧКИ ДОМ И ОТВОРЕН ГРАЃАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ ЗА ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ	16
5.4. СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ	19
5.5. МЕЃУНАРОДНИ СТУДИИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ (PISA, TIMSS, PIRLS, TALIS).....	21
5.6. НОРМАТИВНО-ПРАВНО РАБОТЕЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ	27
5.7. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ	28
5.8. ЗАЕДНИЧКИ И ОПШТИ РАБОТИ.....	30
6. СОРАБОТКА	31

ПРИЛОГ: ФИНАНСИСКИ ПЛАН ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ ОД ПРОГРАМАТА ЗА
 РАБОТА НА ДРЖАВНИОТ ИСПИТЕН ЦЕНТАР ЗА 2023 ГОДИНА

1. ВОВЕД

Државниот испитен центар (во понатамошниот текст Центарот) е основан согласно Законот за Државниот испитен центар („Службен весник на Република Македонија“ бр. 142/08, 148/09, 41/14, 55/16, 142/16 и 64/18). Центарот започна со работа како јавна установа со својство на правно лице на 20.11.2009 година. Надзор над спроведувањето на одредбите на Законот за Центарот врши Министерството за образование и наука.

Државниот испитен центар е надлежен за: организирање и спроведување на екстерните испити на државната матура, спроведување меѓународни тестирања, спроведување државно тестирање, спроведување стручен испит за наставници и стручни соработници, оспособување на кандидатите за директори, како и полагање на испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење и стручно доусовршување на директорите.

Со Центарот управува Управен одбор кој има претседател и шест члена. Претседателот и членовите на Управниот одбор ги именува Владата на Република Северна Македонија имајќи ја предвид соодветната правична застапеност на припадниците на заедниците на чии јазици и писмо се остварува наставата во основното и средното образование.

Со работата на Центарот раководи директор, кој е именувано лице од Владата на Република Северна Македонија, на предлог на министерот за образование и наука.

Директорот на Државниот испитен центар има заменик, кој исто така е именувано лице од Владата на Република Северна Македонија.

Центарот има Стручен колегиум кој го сочинуваат директорот на Центарот, заменик-директорот на Центарот и раководителите на секторите, а по потреба и раководителите на одделенијата и други вработени кои ќе ги определи директорот на Центарот.

2. ДЕЈНОСТ НА ЦЕНТАРОТ

За остварување на работите од својот делокруг, Центарот согласно Законот за Државниот испитен центар, Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење, Законот за основното образование, Законот за средното образование, Законот за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта и подзаконските акти кои произлегуваат од истите:

- доставува до Државниот матурски одбор Предлог-концепција за матура и завршен испит во средното образование, предлог-прагови за преодна и одлична оценка за екстерните испити на матурата, како и други документи кои се во негова надлежност;
- изготвува тестови и други испитни материјали за општообразовните предмети од матурата, за сите видови образование кои се реализираат екстерно;
- го развива и одржува информацискиот систем за вреднувања на постигањата на учениците на екстерните испити во државната матура;
- дава стручна поддршка на наставниците од областа на сумативното оценување на учениците, подготвува стручни материјали и врши обука на наставниците во врска со оценувањето на постигањата на учениците на испитите од матурата и завршниот испит;
- врши организациски и технички задачи за спроведувањето на екстерните испити на матурата;
- обезбедува тајност при подготовката, печатењето, дистрибуцијата и чувањето на испитниот материјал;
- го организира, реализира и контролира процесот на оценување на тестовите од екстерните испити на матурата, како и процесот на решавање приговори;
- објавува резултати од екстерните испити на матурата;
- врши стручно-административни и финансиски работи за потребите на Државниот матурски одбор;
- подготвува и спроведува меѓународни тестирања согласно меѓународно пропишаните процедури за нив и соработува со меѓународни институции од областа на оценувањето;
- подготвува и реализира државни тестирања во основното и средното образование;
- изготвува и ревидира рамки за тестирања, тестови и други испитни материјали за предметите за државните тестирања;
- доставува до министерот Предлог-концепција за државните тестирања, со периоди, циклуси и области на тестирање;
- организира и спроведува стручен испит за наставници и стручни соработници од училиштата;
- издава уверенија за положен стручен испит;
- организира и спроведува основна обука на кандидатите за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- го спроведува испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- издава уверенија на кандидатите кои го положиле испитот за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- организира и спроведува напредна обука за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење;
- учествува во изготвување на годишна предлог-програма за професионално усовршување и напредување на наставниците и стручните соработници;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- ги објавува развојните и годишните програми за работа на училиштата, извештаите од спроведените самоевалуации, интегрални евалуации, извештаите од постигањата на учениците од училиштето на државни и меѓународни мерења, електронски на посебен веб-портал;
- врши избор, распределба, обука и/или координација на соработници;
- изготвува и издава стручни материјали и стручна литература од делокругот на своето работење;
- учествува во изготвување законски и подзаконски акти од делокругот на своето работење;
- врши и други работи утврдени со закон и со Статутот на Државниот испитен центар.

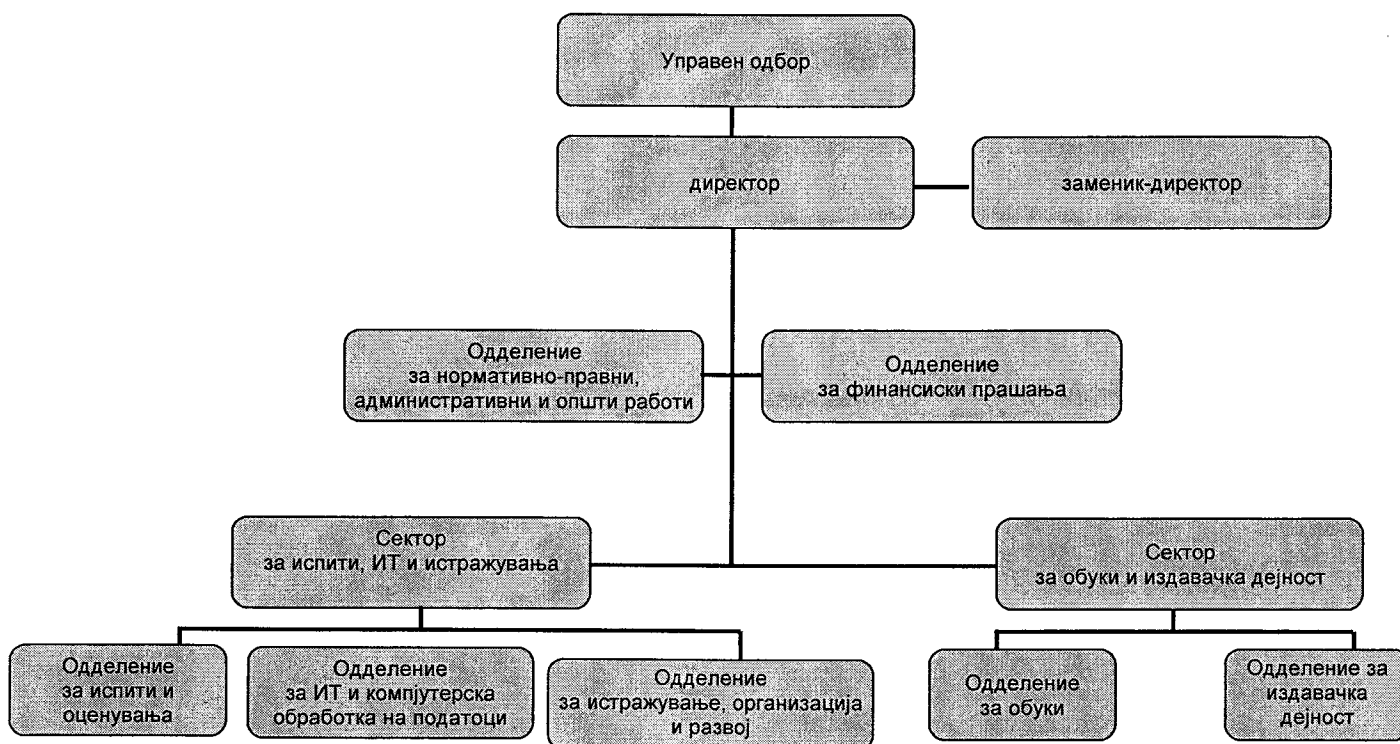
При извршувањето на своите работи, Центарот соработува со научни установи, воспитно-образовни институции и други сродни установи и институции во државата и во светот.

Центарот правовремено ја информира јавноста за извршувањето на својата дејност.

3. ОРГАНИЗАЦИСКА ПОСТАВЕНОСТ НА ЦЕНТАРОТ

Организацијата на Центарот е уредена врз основа на Законот за Државниот испитен центар, Статутот на Центарот и Правилникот за работа и внатрешна организација на Државниот испитен центар.

Организациската структура на Центарот е следната:

4. ПОСТОЈНА КАДРОВСКА СОСТОЈБА

Во Центарот се вработени 29 лица кои се вклучени во организирање и реализирање на планираните програмски задачи.

Образовната структура на вработените во Центарот е следната:

Стручна подготовка	Број на вработени
доктори на науки	2
магистри	6
високо образование	15
више образование	0
средно образование	6
основно образование	0
Вкупно	29

Сите вработени, освен директорот и заменик-директорот кои се именуваат од Владата на Република Северна Македонија, се вработени на неопределено работно време.

Структура на вработените по звање	Број на вработени
раководител на сектор	1
раководител на одделение	5
советник	9
виш соработник	1
соработник	0
помлад соработник	2
самостоен референт	5
виш референт	3
референт	0
помлад референт	0
помошно-технички лица за обезбедување објекти и опрема	3
Вкупно	29

Поради сложената природа на работата во Центарот, и уште повеќе поради зголемениот обем на дејности на ДИЦ (организација и спроведување на стручниот испит за наставници и стручни соработници, како и организација и спроведување на државното тестирање во основното образование, вклучување во поголем број меѓународни тестирања и сл.) одделни задачи се преклопуваат во повеќе организациски

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

единици (сектори и одделенија) на ДИЦ, а тоа налага да се практикува тимска работа, односно меѓусебна соработка на вработените.

Бидејќи Центарот се соочува со недостиг на кадар за непречена реализација на активностите, согласно неговите надлежности, се очекува во текот на 2023 година кадровски да се доекипира со 1 (едно) вработување на позицијата *советник за истражувања, анализа и развој*.

Исто така, се предвидуваат и три унапредувања за позициите:

- *советник за компјутерска обработка на податоци;*
- *советник за управување со човечки ресурси и*
- *помлад соработник за организација на испити и истражувања.*

За успешно реализирање на стратешките задачи на Центарот се наметнува потребата од перманентно стручно усовршување, односно од вложување во развојот на знаењата и способностите на вработените, па затоа ќе се донесе и Програма за обуки на вработените во ДИЦ за 2023 година.

5. ПРОГРАМСКИ ЗАДАЧИ НА ЦЕНТАРОТ ЗА 2023 ГОДИНА

Државниот испитен центар во 2023 година својата темелна активност ќе ја насочи во реализација на следните глобални задачи:

- подготвување и спроведување на државната матура;
- подготовка и реализација на основна обука и испит за кандидати за директори на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење;
- организација и спроведување на напредна обука за директори на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење;
- организација и спроведување на стручен испит за наставници и стручни соработници;
- подготовка и спроведување на државно тестирање во основното образование;
- реализација на меѓународните студии: PISA, TIMSS, PIRLS и TALIS;
- учество во подготвување измени и дополнувања на законски и подзаконски акти.

Програмските активности на Центарот како јавна установа ќе се спроведуваат согласно приоритетните политики на Владата на Република Северна Македонија и Министерството за образование и наука.

Државниот испитен центар својата работа ја организира и врши по организациски единици–сектори и одделенија. Во продолжение, подетално ќе бидат прикажани активностите на Центарот за 2023 година. Секој од овие делови е опишан преку следните елементи: цели кои ги претставуваат очекувањата од работата на секторите, опис на активностите преку кои ќе се остварат предвидените цели, индикатори за постигнувањата на резултатите, каде што се претставени излезните очекувања преку кои ќе може да се оценува успешноста на постигањето на резултатите и временската рамка на реализација.

5.1. ДРЖАВНА МАТУРА

Главни приоритети во текот на 2023 година ќе бидат спроведувањето на државната матура во јунскиот и во августовскиот испитен рок, како и подготовка за имплементација на новата Концепција за испити на крај на четиригодишното средно образование, односно подготовка и реализација на сите активности поврзани со новите форми на испити.

Во спроведувањето на државната матура се реализираат повеќе активности како што се: изготвување испитни материјали за сите екстерни испити во рамките на државната матура за двата испитни рока (јунски и августовски); обуки на наставниците од гимназиското, средното стручно и уметничкото образование за користење на испитните програми во наставниот процес; организација и спроведување на оценување и решавање приговори за тестовите за државната матура што се реализираат екстерно; изготвување прирачен материјал (прирачна литература) за успешно полагање на државната матура; ревидирање на дел од постоечките испитни материјали со квалитативна цел, како и подготовка на извештаи од спроведувањето на државната матура.

Активностите на Државниот испитен центар во врска со државната матура во 2023 година ќе бидат насочени кон постигнување на следните цели:

- изработка на испитен материјал и концепциски документи потребни за реализација на државната матура;
- подготовка и спроведување на сите екстерни испити за предвидените испитни рокови;
- реализација на предвидени обуки со активните учесници во реализацијата на државна матура;
- градење систем за транспарентно информирање на сите чинители кои учествуваат во процесот на државна матура и другите видови завршни испити;
- подигање на свеста за значењето на успешно спроведена државна матура кај чинителите кои учествуваат во процесот на реализација.

Центарот планира и ќе спроведува обуки и средби со наставниот кадар на теми кои произлегуваат од надлежностите предвидени со закон, а со цел унапредување на образовниот процес.

Активности кои се однесуваат на реализација на државната матура во 2023 година се:

- подготовка по три испитни комплекти за 10 екстерни испити (за јунски испитен рок, августовски испитен рок и резервен тест) на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик) или вкупно на трите јазици околу 30 теста;
- изработка на конечни верзии на околу 30 теста;
- подготовка на материјали за печатење и пакување на испитен материјал за 10 екстерни испити во јунскиот испитен рок и 10 екстерни испити во августовскиот испитен рок на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик);
- печатење на околу 40 000 тестови, околу 40 000 листи од ученик и околу 40 000 листи од оценувач, како и дополнителни формулари и упатства;
- пакување на испитен материјал за јунскиот испитен рок и за августовскиот испитен рок;
- шифрирање испитен материјал;
- подготовка на План на локации за реализација на екстерните испити од државната матура и План за дистрибуција на испитен материјал за јунскиот и за августовскиот испитен рок;
- подготовка на апликацијата за државна матура за јунскиот испитен рок и апликација за државна матура за августовскиот испитен рок;
- верификација на конечни списоци на пријавени кандидати за јунскиот и за августовскиот испитен рок;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- креирање, проверка и печатење на околу 2 000 протоколи и околу 150 000 бар-кодови за јунскиот и августовскиот испитен рок;
- доставување распоред на кандидати по испитни простории, по предмет и училиште за јунскиот и за августовскиот испитен рок;
- обука на секретари на училишни матурски комисии;
- обука на тестатори за спроведување на државната матура;
- обука за наставници за реализирање испитни програми во рамките на матурата;
- обука на наставници за оценување тестови во рамките на државната матура;
- обука со наставници за менторирање на процесот на изработка на проектна задача;
- верификација на внесените податоци и распределба на 2 000 тестатори и 200 набљудувачи по училишта во јунскиот и во августовскиот испитен рок;
- креирање околу 30 шаблони за реализација на екстерните испити од јунскиот и од августовскиот испитен рок од државната матура;
- спроведување на сите фази во процесот на избор на оценувачи за сите екстерни испити;
- оценување на тестовите од екстерните испити од јунскиот и од августовскиот испитен рок;
- скенирање околу 80 000 листи од ученик и листи од оценувач, верификација и корекција на скенираниот материјал од јунскиот и од августовскиот испитен рок;
- утврдување на процесот на праг на положеност и запишување оценки и перцентили;
- планирање, организација и реализација на процесот на приговори;
- анализа на изготвени испитни материјали од интерните испити од матурата;
- обработка на податоци и изготвување извештаи за реализирана државна матура;

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- подготвени испитни материјали за околу 30 тестови;
 - o Време на реализација: декември 2022 година – јуни 2023 година.
- подготвена и пуштена во употреба апликација за внес на кандидатите за државна матура;
 - o Време на реализација: декември 2022 година – јули 2023 година.
- верифицирани конечни списоци на пријавени околу 20 000 кандидати за државна матура;
 - o Време на реализација: февруари – август 2023 година.
- испечатени и спакувани околу 40 000 тестови и листи за ученик и листи за оценувач;
 - o Време на реализација: јануари – август 2023 година.
- обучени оценувачи;
 - o Време на реализација: март – мај 2023 година.
- обучени тестатори;
 - o Време на реализација: мај 2023 година.
- обучени секретари на УМК за внес на тестатори;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- внесени и распределени 2 000 тестатори и 200 набљудувачи по училишта;
 - o Време на реализација: март – август 2023 година.
- избрани 220 оценувачи за екстерни испити;
 - o Време на реализација: април – мај 2023 година.
- оценети 40 000 теста, скенирани 40 000 листи од ученик и 40 000 листи од оценувач, коригирани и верификувани скенирани податоци од листи;
 - o Време на реализација: јуни – август 2023 година.
- објавени прелиминарни резултати од јунскиот и од августовскиот испитен рок;
 - o Време на реализација: јули – август 2023 година.
- објавени резултати од приговори на кандидати од јунскиот и од августовскиот испитен рок;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- Време на реализација: јули – август 2023 година.
- обработени податоци од екстерните испити од државната матура по предмети од јунскиот испитен рок;
 - Време на реализација: септември – октомври 2023 година.
- подготвен и објавен Извештај од реализирана државна матура;
 - Време на реализација: септември – декември 2023 година.
- обучени секретари на УМК за реализација на државната матура во 2024 година.
 - Време на реализација: декември 2023 година.

Предлог-концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит

Државниот испитен центар ќе продолжи да работи на имплементација на Предлог-концепцијата за државна матура, училишна матура и завршен испит во текот на 2023 година, односно Концепцијата за испити на крај на четиригодишното средно образование.

Државниот испитен центар ги планира следните активности:

- продолжување на процесот на организирање јавна расправа за Концепцијата;
- формирање работни групи за сите видови испити; подготовка на рамка за оценување за испитите во средното стручно и средното уметничко образование;
- обука на членовите на работните групи за подготовка на испитниот материјал.
- подготовка на испитен (тестовен) материјал за испитите во средното стручно и средното уметничко образование на примерок на ученици;
- подготовка на шаблони и различни типови формулари за внес и обработка на податоци.

Реализирање на пилот-тестирање во 5 училишта

- подготовка по еден испитен комплет за секој екстерен испит за пилот-тестирање на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик) или вкупно три теста;
- изработка на конечни верзии на три теста;
- подготовка на материјали за печатење и пакување на испитен материјал за еден екстерен испит за пилот-тестирање на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик);
- печатење тестови, листи од ученик, листи од оценувач, како и дополнителни формулари и упатства;
- пакување испитен материјал за пилот-тестирањето;
- шифрирање на испитниот материјал;
- подготовка на План на локации за реализација на екстерни испити и План за дистрибуција на испитен материјал за пилот-тестирањето;
- прибирање податоци за ученици од средното стручно и уметничкото образование за пилот-тестирањето;
- креирање листи за евиденција на ученици и печатење бар-кодови за пилот-тестирањето;
- обука на секретари и на директори на училишни матурски комисији;
- обука за наставници за реализирање на рамката за оценување за пилот-тестирањето;
- обука на наставници за оценување на тестовите од пилот-тестирањето;
- креирање шаблони за реализација на екстерните испити за пилот-тестирањето;
- спроведување на сите фази во процесот на избор на оценувачи;
- обработка на податоци.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- организирана јавна расправа за предложената *Концепција за државна матура, училишна матура и завршен испит*;
 - o Време на реализација: јануари – април 2023 година.
- формирани работни групи за сите видови испити;
 - o Време на реализација: февруари – мај 2023 година.
- подготвена рамка за оценување за сите видови испити;
 - o Време на реализација: мај – септември 2023 година.
- изработена конечна верзија на тестови за пилот-тестирањето;
 - o Време на реализација: октомври – декември 2023 година.
- изработени шаблони за пилот-тестирањето;
 - o Време на реализација: октомври – декември 2023 година.
- информирани секретари и директори на училишните матурски комисии;
 - o Време на реализација: септември – октомври 2023 година.
- подготвена апликација за внес и обработка на податоци од пилот-тестирањето;
 - o Време на реализација: октомври 2023 година.
- испечатен, спакуван и дистрибуиран испитен материјал за екстерните испити за пилот-тестирањето на три наставни јазици (македонски, албански и турски јазик) во пет средни училишта;
 - o Време на реализација: декември 2023 година.
- реализирано пилот-тестирање во 5 средни училишта;
 - o Време на реализација: декември 2023 година.
- избрани и обучени наставници за оценување за пилот-тестирањето;
 - o Време на реализација: декември 2023 година.

5.2. ДРЖАВНО ТЕСТИРАЊЕ ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Државниот испитен центар во 2023 година ќе преземе низа активности со цел државното тестирање во основното образование да биде успешно и квалитетно реализирано.

Согласно Законот за основното образование („Службен весник на РСМ“ бр. 161/19), членот 133, ставот 1 „Остварувањето на стандардите на постигнувања во текот на основното образование се проверува со државно тестирање кое се спроведува од Државниот испитен центар.“, Државниот испитен центар во 2020 година на министерот за образование и наука му предложи Концепција за државно тестирање во која се опфатени периодите, циклусите и областите за државните тестирања, како и репрезентативниот примерок на ученици. Концепцијата за државно тестирање беше донесена од министерот и, согласно неа, во 2023 година ќе се спроведе преттестирање на учениците од петто одделение и ќе биде објавен Извештај од главното тестирање во трето одделение.

Главни цели на државното тестирање се:

1. Изработка на квалитетни испитни материјали за преттестирањето во петто одделение во 2023 година;
2. Организација и спроведување на преттестирање во петто одделение;
3. Анализа на податоците од главното тестирање во трето одделение и подготовка и објавување на Извештај од главното тестирање во трето одделение, со дадени препораки;
4. Транспарентно и сеопфатно информирање на пошироката јавност за целите и очекуваните резултати од државното тестирање;
5. Креирање план за развој на човечките и техничките капацитети на Државниот испитен центар за спроведување на државното тестирање.

Активности:

Државниот испитен центар во 2023 година ќе преземе низа активности насочени кон постигање на предвидените цели, односно:

Континуирана работа (заеднички состаноци и индивидуален ангажман на членовите) на предметните работни групи (ПРГ) по наставните предмети Македонски јазик, Албански јазик и Математика, со цел да се изработат:

- ајтеми (стандардизирани задачи со упатства за оценување) за преттестирањето во петто одделение;
- оценување на отворените ајтеми;
- рамки за оценување за преттестирањето во петто одделение по предметите опфатени со него: Математика, Македонски јазик и Албански јазик.

1. Организација и спроведување на преттестирањето во петто одделение, односно:

- континуирани обуки за членовите на ПРГ;
- редовна комуникација со основните училиштата и прибирање на потребните податоци;
- подготовка на прашалниците за училиштата, наставниците и учениците;
- подготовка на упатства за училишните координатори и тестатори;
- обука на училишни координатори и тестатори;
- прилагодување на постоечки софтвер (до изработка на соодветен софтвер) за внес и обработка на резултатите од преттестирањето;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- прибирање податоци и избор на примерок на училишта и ученици за преттестирањето и тестирањето;
 - графичко уредување и печатење на тестови и прашалници;
 - дистрибуција, реализација на преттестирањето и прибирање на испитните материјали;
 - избор, обука на оценувачи и спроведување на оценувањето;
 - внес, прочистување и обработка на податоците од преттестирањето.
2. *Објавување Извештај од главното тестирање во трето одделение.*
3. *Прочистување на податоците од прашалниците за ученици, наставници, училиште и родители; прочистување на податоците од тестовите по Македонски јазик, Албански јазик и Математика; обработка и анализа на податоците од прашалниците и тестовите; подготовка на Извештај со препораки од главното тестирање во трето одделение; подготовка на електронски приказ на главните податоци и сознанија од главното тестирање во трето одделение; изработка на информативни материјали за пошироката јавност и организација на работни средби на вработените во Државниот испитен центар и претставници од Министерството за образование со училишните координатори, наставниците и директорите со цел да се информираат за:*
- целите, структурата и организацијата на државното тестирање во целина;
 - информирање за сознанијата и препораките дадени во Извештајот од главното тестирање спроведено во трето одделение;
 - организацијата на тестирањето во училиштата што ќе бидат дел од примерокот во петто одделение.
4. *Развој на човечките и техничките капацитети на ДИЦ, односно:*
- комуникација со надлежните институции и спроведување активности за доекипирање на ДИЦ;
 - комуникација со одговорните лица од „Проектот за унапредување на основното образование“ во чии рамки е предвидено организирање обуки за вработените во ДИЦ за државното тестирање, како и за набавка на опрема и соодветен софтвер за прибирање, внес и обработка на податоците и резултатите од државното тестирање.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- изработени информативни прилози за државното тестирање и информирање на пошироката јавност за државното тестирање;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- коригирани рамки за оценување за наставните предмети Македонски јазик, Албански јазик и Математика во петто одделение;
 - o Време на реализација: декември 2023 година.
- изработени стандардизирани задачи и упатства за оценување за предметите: Математика, Македонски јазик и Албански јазик за петто одделение.
 - o Време на реализација: јануари – април 2023 година.
- изработка на прашалници за ученици, наставници и директори на училишта;
 - o Време на реализација: март – април 2023 година.
- уредени, лекторирани и испечатени околу 5 000 тестови за наставните предмети Македонски јазик, Албански јазик и Математика за преттестирањето во петто одделение (на македонски јазик и на албански јазик) и околу 6.500 прашалници за училиштата, наставниците и учениците (на македонски јазик и на албански јазик);
 - o Време на реализација: јануари – мај 2023 година.
- избран примерок на училишта и ученици за преттестирањето во петто одделение;
 - o Време на реализација: јануари – април 2023 година.
- коригирани упатства за координатори и тестатори;

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- Време на реализација: март – април 2023 година.
- одржани средби со училишните координатори и директорите на училиштата опфатени со примерокот за преттестирањето во петто одделение;
 - Време на реализација: февруари – април 2023 година.
- избрани оценувачи и реализирана обука за оценувачи;
 - Време на реализација: мај 2023 година.
- оценети околу 5 000 тестови;
 - Време на реализација: јуни – август 2023 година.
- креирани шаблони за скенирање на резултатите од трите предмети од преттестирањето и прилагоден софтвер за внес на податоците и обработка на резултатите;
 - Време на реализација: јануари – мај 2023 година.
- скенирани околу 5 000 листи од оценувач и внесени се податоците од околу 6.500 прашалници од главното тестирање;
 - Време на реализација: јули – септември 2023 година.
- изработка на Технички извештај од реализираното преттестирање во петто одделение;
 - Време на реализација: јануари – ноември 2023 година.
- обработени резултати од преттестирањето во петто одделение;
 - Време на реализација: септември – декември 2023 година.
- обработени резултати од главното тестирање во трето одделение;
- Време на реализација: јануари – септември 2023 година.
- подготовка, лектура, графичко уредување и објавување Извештај од реализираното главно тестирање во трето одделение;
 - Време на реализација: јануари – ноември 2023 година.
- изработка на електронски приказ на главните податоците и сознанија од главното тестирање во трето одделение;
 - Време на реализација: мај – ноември 2023 година.
- Ревидирање на рамката за оценување за соодветните наставни предмети за преттестирањето во петто одделение во 2023 година;
 - Време на реализација: октомври – декември 2023 година.
- Комуникација со одговорните лица од „Проектот за унапредување на основното образование“;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.

5.3. ОБУКИ И ИСПИТ ЗА КАНДИДАТИ ЗА ДИРЕКТОРИ И НАПРЕДНИ ОБУКИ ЗА ДИРЕКТОРИ НА ОСНОВНИ, СРЕДНИ УЧИЛИШТА, УЧЕНИЧКИ ДОМ И ОТВОРЕН ГРАЃАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ ЗА ДОЖИВОТНО УЧЕЊЕ

Во Државниот испитен центар се организираат и координираат активностите за спроведување основна обука на кандидатите за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење, како и организација и реализација на испитот за директори.

Главната цел на обуката за директори во Државниот испитен центар е професионално оспособување на директорите за имплементација на усвоените промени во образованието, односно за успешно раководење со ново и современо училиште.

Основната обука за кандидатот за директор се спроведува со цел кандидатот да се стекне со потребните професионални компетенции за успешно организирање, раководење на воспитно-образовната работа и администрирање на работата во училиштето. Основната обука е една, заедничка – единствена за сите кандидати независно од нивната намера за понатамошно аплицирање за функцијата директор. Обуката се спроведува на македонски и албански наставен јазик.

Со право на полагање испит се стекнува кандидатот кој успешно ја завршил основната обука за директор, односно присуствувал на обука и успешно ги одбрал семинарските работи за сите 6 модули.

Со следење обука и положување на испитот кандидатите ќе ги добијат потребните знаења и ќе се стекнат со практични вештини од областа на образовниот менаџмент и педагошко-инструктивните дејности. Испитот се реализира во просториите на Државниот испитен центар, во просторија која ги исполнува условите за полагање согласно законските и подзаконските акти.

Директорите кои ќе се здобијат со уверение за положен испит за директори имаат обврска континуирано во 2023 година да се надградуваат и професионално да се усовршуваат.

Воедно во Државниот испитен центар ќе се спроведува и напредна обука за актуелните директори на основните училишта, средните училишта, ученичките домови и отворените граѓански универзитети за доживотно учење. Согласно Законот за обука и испитот за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 10/15, 145/15, 192/15, 30/16 и 120/18), директорот на училиште со положен испит за директор во текот на една година е должен континуирано да посетува напредна обука во 2023 година за професионално усовршување од најмалку 4 семинарски денови (32 часа). Врз основа на членот 22, ставот 4 од посочениот Закон, обуките се предвидени според Програмата за напредна обука за директори.

Главна цел на програмата е надградување на усвоените професионални компетенции на директорите во основните и средните училишта, ученичките домови и граѓанските универзитети за доживотно учење за континуирано и професионално усовршување во 2023 година, како и нивно ефективно користење во секојдневната работа за успешно раководење со училиштето/училишниот дом/граѓанскиот универзитет.

За сите кандидати кои се стекнале со Уверение за положен испит за директор и за актуелните директори се води онлајн-базата (регистар) која се наоѓа на веб-страницата на Државниот испитен центар. Базата е отворена за јавност и има цел евиденција и достапност на основните податоци за кандидатите кои се стекнале со Уверение за директори на основни училишта, средни училишта, ученички домови и отворени граѓански универзитети за доживотно учење.

Базата континуирано ќе се дополнува со податоци за лицата кои се стекнале со уверение и за лицата кои посетувале напредна обука во 2023 година. Исто така, во базата ќе се ажурираат и податоците за актуелните директори, врз основа на податоци добиени од МОН и единиците на локалната самоуправа на чие подрачје е училиштето.

Базата ќе се дополни со модул за регистрација и евиденција на кандидатите за напредна обука.

Активности:

- објава на јавен повик (по потреба) и избор на обучувачи за основна обука;
- избор на обучувачи на јавен оглас (по потреба);
- изготвување работни материјали за обука на директори на македонски и на албански јазик;
- изготвување прашања и теми за испит од обучувачите и ревидирање на 30 % од истите;
- верификација на прашањата и темите од Испитната комисија и внес во апликацијата за полагање испит;
- водење евиденција и документација за кандидатите кои ја следат основната обука (електронска база на податоци и досиеја во тврда копија);
- подготовка и организација на основните обуки за директори;
- организација и спроведување на испитот за директори на училишта;
- изготвување и издавање уверенија за положен испит за директор на училиште;
- изготвување дупликат уверенија по барање на кандидатите;
- изготвување, изменување и дополнување на подзаконски акти и документи за напредна обука;
- објава на јавен повик и избор на обучувачи за напредна обука;
- подготовка и организација на напредните обуки за директори;
- водење евиденција и документација за кандидатите кои ја следат напредната обука (електронска база на податоци и досиеја во тврда копија);
- изготвување процедури за организација и спроведување на напредни обуки за актуелните директори;
- изготвување измени и дополнување на Законот за обука и испит за директор на основно училиште, средно училиште, ученички дом и отворен граѓански универзитет за доживотно учење;
- изготвување подзаконски акти (по потреба) во насока на квалитетна организација на обуките;
- изготвување извештаи за организирање и реализирање на обуките;
- изготвување извештаи за резултатите од испитот за директори;
- дополнување и ажурирање на онлајн-базата (регистар) за лица кои се стекнале со Уверение за директори и за актуелните директори.

Индикатори за постигнување на резултатите:

- избрани обучувачи по потреба на македонски јазик и албански јазик за основна обука;
 - o Време на реализација: по потреба во текот на 2023 година.
- изготвени работни материјали за сите кандидати кои се пријавиле и следеле основна обука за директори;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изготвени минимум 50 прашања за прв модул и по минимум 60 прашања за 2, 3, 4, 5 и 6 модул и ревидирани се по 30 % од истите;
 - o Време на реализација: март и ноември 2023 година.
- верификувани минимум 350 прашања за испит на директори;
 - o Време на реализација: април и декември 2023 година.
- изготвена евиденција на сите кандидати кои се пријавиле за обука и испит и за секој кандидат е отворено досие и архивирани се документите за нив;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени и организирани минимум 2 обуки во текот на годината, по пријавување на минимум 10 кандидати за секој јазик поодделно (македонски и албански) се формира група за обука¹;

¹По потреба основните обуки ќе се реализираат on-line

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени и реализирани минимум четири испитни сесии за полагање испит за директор;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени, архивирани и издадени Уверенија за положени испити за сите кандидати кои го положиле испитот за директори;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- издадени дупликат Уверенија за положен испит за директори на оние кандидати кои го изгубиле уверението;
 - Време на реализација: по потреба.
- изготвени законски и подзаконски акти во насока на подобрување на процедурите за основната обука и испитот за кандидатите за директори;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изготвени подзаконски акти, процедури и упатства за реализација на напредните обуки за актуелните директори;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- објавен јавен оглас и избрани обучувачи за напредната обука;
 - Време на реализација: февруари – март 2023 година.
- реализирани напредни обуки за актуелните директори²;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изготвени извештаи за реализација на обуките на кандидатите за директори;
 - Време на реализација: декември 2023 година.
- изготвени извештаи за реализација на испитите на кандидатите за директори;
 - Време на реализација: декември 2023 година.
- ажурирана база за лиценцирани лица и актуелни директори;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.

² По потреба напредните обуки ќе се реализираат on-line

5.4. СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ

Наставник и стручен соработник кој за првпат се вработува во основно, односно средно училиште е наставник – приправник, односно стручен соработник – приправник. За време на приправничкиот стаж приправниците, се оспособуваат за самостојна воспитно-образовна, односно стручна работа преку стекнување на основните професионални компетенции.

Приправникот по истекот на приправничкиот стаж полага стручен испит кој го организира Државниот испитен центар преку стручни комисии за спроведување на приправничкиот испит формирани од директорот на Државниот испитен центар.

Целта на стручниот испит е да се провери дали кандидатот во текот на приправничкиот стаж се оспособил за самостојно вршење на воспитно-образовна и стручна работа и дали ги совладал компетенциите кои се потребни за еден наставник/стручен соработник.

Активности:

- објава на јавен повик и избор на членовите на комисијата за полагање стручен испит од редот на вработените во училиштата;
- изготвување Известување (јавен повик) за полагање стручен испит за наставници и стручни соработници и поставување на веб-страницата на ДИЦ;
- подготвување и организирање стручен испит;³
- примање, евиденција, архивирање и изготвување досиеја за кандидати кои се пријавиле за стручен испит;
- изготвување електронска база на податоци за сите кандидати кои се пријавиле за стручен испит;
- изготвување извештаи за кандидатите кои не исполнуваат услови за полагање;
- изготвување известувања за кандидатите кои не исполнуваат услови и враќање на комплетна документација;
- спроведување стручен испит;
- изготвување записници од испитот за секој кандидат;
- изготвување извештаи за спроведените испити за сите предмети;
- изготвување извештаи за исплата на стручните комисии за сите предмети;
- изготвување и издавање уверенија за положен стручен испит;
- изготвување краток извештај за испитна сесија;
- изготвување и детални анализи за секоја испитна сесија;
- изготвување насоки и процедури за полагање стручен испит согласно новите подзаконски акти;
- подготовка и реализација на обуки со директори на основни и средни училишта во врска со реализацијата на приправничкиот стаж и потребни документи за полагање стручен испит за наставници и стручни соработници.

Индикатори за постигнување на резултатите:

- објавен е јавен повик и избрани се членовите на комисијата за полагање стручен испит од редот на вработените во училиштата;
 - o Време на реализација: декември 2022 година и јануари 2023 година.
- изготвени Известувања за пролетната и есенската испитна сесија;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година и септември 2023 година.
- евидентирани, архивирани и отворени досиеја за сите пријавени кандидати за стручен испит;

³ По потреба стручниот испит ќе се реализира on-line

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- Време на реализација: февруари-март 2023 и септември-ноември 2023 година.
- организиран стручен испит за пролетна и есенска испитна сесија;
 - Време на реализација: март – април 2023 и октомври – ноември 2023 година.
- направена е и ажурирана електронска база на податоци за сите кандидати кои се пријавиле за полагање стручен испит за пролетната и есенската испитна сесија;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- разгледани и анализирани се сите документи на кандидатите кои се пријавиле за стручен испит;
 - Време на реализација: март и октомври 2023 година.
- изготвени извештаи и известувања за сите кандидати кои не исполнуваат услови за полагање стручен испит;
 - Време на реализација: март – април 2023 година и октомври – ноември 2023 година.
- спроведен стручен испит за сите кандидати кои исполнуваат услови за полагање стручен испит во повеќе основни и средни училишта;
 - Време на реализација: март – април 2023 и октомври – ноември 2023 година.
- изготвени записници за сите кандидати кои полагале стручен испит од комисиите за стручен испит;
 - Време на реализација: април – мај 2023 и ноември – декември 2023 година.
- изготвени извештаи по предмети за сите кандидати кои се пријавиле за полагање стручен испит;
 - Време на реализација: април – мај 2023 и ноември – декември 2023 година.
- изготвени извештаи за исплата за сите членови на комисији кои учествувале во реализацијата на стручниот испит;
 - Време на реализација: април – мај 2023 и ноември – декември 2023 година.
- изготвени, архивирани и издадени Уверенија за положен стручен испит за сите кандидати кои го положиле испитот;
 - Време на реализација: април – мај 2023 и ноември – декември 2023 година.
- изготвени квантитативни извештаи од полагањето на стручниот испит за пролетната и есенската испитна сесија;
 - Време на реализација: мај 2023 и декември 2023 година.
- изготвени насоки и процедури за полагање стручен испит на наставници и стручни соработници;
 - Време на реализација: март – април 2023 и октомври – ноември 2023 година.
- изготвени документи и формулари за полагање стручен испит на наставници и стручни соработници;
 - Време на реализација: март – април 2023 и октомври – ноември 2023 година.
- обучени директори на основни и средни училишта за реализација на приправничкиот стаж и за потребни документи за полагање стручен испит на наставници и стручни соработници;
 - Време на реализација: март – април 2023 и октомври – ноември 2023 година.

5.5. МЕЃУНАРОДНИ СТУДИИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ (PISA, TIMSS, PIRLS, TALIS)

Преку учеството во меѓународните студии на мерење на постигањата на учениците се добиваат бројни податоци за образовните системи, наставните програми, наставниот процес, постигањата на учениците, работата на наставниците, како и споредување на постигањата на учениците на меѓународно ниво. Поконкретно, целите на учество на нашата држава во меѓународните студии се да се добијат валидни податоци, пред сè, за:

- какво е нивото на постигања на учениците и каде е местото на нашата држава во меѓународни рамки, постигањата од другите држави, кои се значајни за нас, како информација за тоа како се изведува образовниот процес во државите во кои се постигаат добри резултати;
- каков е наставниот процес, подготовката на наставниците и нивниот професионален развој кај нас во споредба со другите држави;
- какво е институционалното организирање на воспитно-образовната работа на образовните системи различни од нашиот.

Државниот испитен центар во 2023 година планира да ги реализира следниве меѓународни студии, и тоа:

- TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study);
- PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study);
- PISA (Programme for International Student Assessment);
- TALIS (Teaching and Learning International Survey).

• ПИСА

PISA (Programme for International Student Assessment) е најголема светска меѓународна студија во образованието која ги мери способностите и знаењата на учениците на крајот на задолжителното образование, односно се мери подготвеноста на учениците за живот на возраст од 15 години во три подрачја:

- Оспособеност за читање со разбирање – и критички пристап во читањето на пишани материјали;
- Математичка писменост – читање, интерпретирање и решавање даден проблем со организирање и толкување на дадени информации и избирање метод за решавање;
- Писменост во природните науки – препознавање научни прашања, користење научни знаења, идентификување на содржината во научните истражувања и поврзување на научните податоци со докази и заклучоци.

Во PISA 2022 покрај овие три подрачја ќе се мери и креативност.

Во 2023 година, Центарот ќе реализира активности поврзани со PISA 2022.

Меѓународната студија PISA 2022 за првпат кај нас се реализираше електронски. Во 2023 година ќе се работи на прочистување на податоците од главното тестирање реализирано во 2022 година, обработка на податоците и подготовка на информативен материјал од објавените податоци. За таа цел потребно е да се спроведат следниве активности:

- прочистување на податоците од базата на податоци, нивна корекција, верификација;
- пополнување прашалници поврзани со PISA-студијата наменети за националниот координатор;
- подготовка и објавување на информативен материјал за резултатите од PISA 2022 студијата;
- постојана комуникација со ОЕЦД во врска со PISA-студијата;
- комуникација со МОН во врска со PISA-студијата.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- прочистени податоци, коригирани, верификувани податоци во ОЕЦД од главното тестирање;
 - o Време на реализација: јануари – декември 2023 година.
 - пополети прашалници поврзани со PISA-студијата наменети за националниот координатор поврзани со начинот на реализација и образовниот систем во РСМ;
 - o Време на реализација: јануари – декември 2023 година
 - подготовка и објавување на информативен материјал за резултатите од ПИСА 2022 студијата;
 - o Време на реализација: октомври – декември 2023 година.
- остварена редовна комуникација со МОН во врска со ПИСА 2022;
- o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

• TIMSS

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) е меѓународна студија по математика и природната група предмети, која ги мери знаењата и способностите на учениците по математика и природната група предмети во четврто одделение. Преку прашалниците за ученици, наставници и директори се добиваат резултати за тоа како културната средина, наставната практика, целите на наставните програми и системското уредување на образованието влијаат врз постигањата на учениците. Математичките, како и знаењата и способностите по физика, хемија, биологија и географија, се клучни за интелектуалниот растеж на секој поединец, како претпоставка за понатамошно успешно образование и професионален напредок. Целта за учество на нашата држава во оваа студија е да се согледа колкаво е нивото на математичката писменост и писменоста по природните науки кај учениците на крајот од четвртото одделение, како и кои фактори влијаат на тие постигања – значаен факт за креаторите на образовната политика и истражувачите во полето на образованието кај нас.

Мерењето на постигањата во оваа студија има две димензии: содржинска и когнитивна.

За TIMSS 2023 година согласно планот на IEA за спроведување на студијата во 2023 предвидено е да се реализира главно тестирање во 150 основни училишта. Истото за првпат кај нас ќе се спроведе електронски.

За таа цел потребно е да се спроведат следниве активности:

- прибирање податоци од училиштата опфатени со примерокот и избор на паралелки за главното тестирање;
- превод, уредување и верификација на материјали (тестови, прашалници, упатства...) за реализација на главното тестирање;
- прибрање и внес во базата на податоци од 150 основни училишта опфатени со примерокот од главното тестирање;
- прибирање податоци за техничка опременост на училиштата за спроведување електронско тестирање;
- информативни средби со советниците од БРО;
- информативни средби со директорите на училиштата од примерокот;
- обука за лица задолжени за спроведување на студијата во училиштата;
- спроведување на главно тестирање во 150 основни училишта;
- обука на лица за оценување ајтеми;
- оценување на ајтемите на македонски и на албански јазик;
- печатење на Прашалникот за родители, пакување и дистрибуција;
- внес на податоците од Прашалникот за родители;
- прочистување на податоците од базата на податоци, нивна корекција, верификација и доставување до IEA;
- постојана комуникација со IEA во врска со TIMSS-студијата.

- комуникација со МОН во врска со PIRLS-тестирањето.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- верификуван електронски материјал за спроведување на главното TIMSS 2023 тестирање (конечни ајтеми и прашалници) на македонски и на албански јазик;
 - o Време на реализација: до март 2023 година.
- избран примерок на паралелки опфатени со пробното тестирање;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- преведени формулари и упатства за спроведување на главното тестирање на македонски и на албански јазик;
 - o Време на реализација: до февруари 2023 година.
- информативни средби со претставници од БРО;
 - o Време на реализација: до февруари 2023 година.
- прибирање информации од училиштата за техничката опременост за спроведување електронско TIMSS-тестирање;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- реализирана обука за процедури за спроведување на студијата со претставници од училиштата опфатени во примерокот;
 - o Време на реализација: јануари – март 2023 година.
- реализирана обука за администратори на компјутерската опрема за електронска реализација на студијата;
 - o Време на реализација: јануари – март 2023 година.
- подготовка на софтвер за главното тестирање;
 - o Време на реализација: јануари – март 2023 година.
- подготовка на УСБ и лаптопи со софтвер за главното тестирање;
 - o Време на реализација: февруари - март 2023 година.
- подготовка на план за главно тестирање;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- подготовка на план за дистрибуција на лаптопи и УСБ за главното тестирање;
 - o Време на реализација: февруари – март 2023 година.
- реализирано главно тестирање во 15 основни училишта опфатени со примерокот;
 - o Време на реализација: март – мај 2023 година.
- реализирана обука на оценувачи за оценување на отворени ајтеми;
 - o Време на реализација: мај 2023 година.
- оценети се сите отворени ајтеми на македонски и на албански јазик од учениците опфатени со главното тестирање;
 - o Време на реализација: мај – август 2023 година.
- испечатени, спакувани и дистрибуирани прашалници за родители;
 - o Време на реализација: март 2023 година.
- прибрани пополнети прашалници за родители и внесени во база;
 - o Време на реализација: март – јуни 2023 година.
- прочистени податоци, кодирани, верификувани и испратени бази со податоци во IEA од главното тестирање;
 - o Време на реализација: јуни – септември 2023 година.
- редовна комуникација со IEA во врска со TIMSS 2023;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- остварена редовна комуникација со МОН во врска со TIMSS 2023;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

• **PIRLS**

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) е меѓународна студија за мерење на постигањата на учениците во Читање со разбирање, односно оспособеноста за читање на 9 до 10-годишна возраст. Оспособеноста за читање со разбирање кај секое дете обезбедува основа за негово понатамошно учење и развој, како и вклучување во непосредната околина и пошироко во општеството. Целите на учество во оваа студија се да се добијат валидни податоци поврзани со читањето: процесот на разбирање, целите заради кои учениците читаат и навиките и ставовите за читањето.

Во текот на 2023 година, предвидено е да се реализираат активности поврзани со анализа на податоците од главното тестирање реализирано во 2021 година, изработка на Национален извештај за постигнатите резултати и изработка на две истражувања во соработка со земјите од Балканскиот Регион. Во 2023 година, PCM ќе се вклучи во следниот циклус на студијата, односно во PIRLS 2026. За реализација на студијата PIRLS 2021 и 2026, во 2023 година потребно е да се спроведат следниве активности:

- координација со претставници од IEA во врска со анализата на податоците од главното тестирање и објавувањето на националните резултати во рамките на Меѓународниот извештај за PIRLS 2021.
- обука за подготовка на Националниот извештај за PIRLS 2021, организирана од IEA.
- изработка, уредување и објавување на Националниот извештај за PIRLS 2021.
- дистрибуција на примероци од тест-книшките од главното тестирање до IEA.
- комуникација со претставниците од IEA и националните координатори од земјите од Балканскиот Регион и изработка на две истражувања поврзани со резултатите на земјите од Западен Балкан, кои ќе бидат објавени од IEA во посебна збирка истражувања спроведени во земјите од Балканскиот Регион.
- учество на меѓународните средби на националните координатори од сите земји учеснички за почетни подготовки на PIRLS 2026.
- информативни средби со советниците од БПО, по објавувањето на Националниот извештај за PIRLS 2021;
- комуникација со МОН во врска со објавувањето на Националниот извештај за PIRLS 2021 и учеството во PIRLS 2026.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- анализирани национални податоци од главното тестирање за PIRLS 2021;
 - Време на реализација: февруари – септември 2023 година, во координација со IEA.
- дистрибуирани примероци од тест-книшките од главното тестирање до IEA;
 - Време на реализација: во текот на 2023 година, по официјалното добиено барање од IEA.
- објавени се главните сознанија за постигањата на учениците на меѓународно ниво и за постигањата на учениците од PCM во PIRLS 2021.
 - Време на реализација: мај 2023 година.
- изработен е и објавен Национален извештај за постигањата на учениците од PCM во PIRLS 2021;
 - Време на реализација: ноември 2023 година.
- одржани средби со претставници на IEA за анализа на резултатите и изработка на Националниот извештај за PIRLS 2021;
 - Време на реализација: февруари – мај 2023 година.
- одржани средби со претставници на IEA за почетните подготовки за PIRLS 2026;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година
- изработени се и објавени две истражувања како дел од посебната збирка истражувања посветени на резултатите на земјите учеснички од Балканскиот Регион во PIRLS 2021;
 - Време на реализација: континуирано во 2023 година.

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- одржани се информативни средби со советниците од БРО, по објавувањето на Националниот извештај за PIRLS 2021;
 - o Време на реализација: ноември – декември 2023 година.
- остварена редовна комуникација со МОН во врска со PIRLS 2021 и PIRLS 2026;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

• TALIS

TALIS (Teaching and Learning International Survey) е меѓународното истражување на ОЕЦД за настава и учење. Претставува најголемото меѓународно истражување за наставниците и директорите, работните услови, средините за учење, верувањата и практиките и служи како глобален барометар на наставничката професија.

Во 2023 година е предвидено да се реализираат следниве активности:

- ревидирање на временската рамка за реализација на пробно и главно истражување;
- превод на инструменти, уредување и верификација на преводот за пробното истражување;
- превод на упатства за спроведување пробно истражување;
- прибирање податоци за училишни координатори за TALIS;
- обука на училишни координатори за спроведување на пробното истражување TALIS;
- прибирање податоци за избор на примерок за пробното истражување;
- подготовка на софтвер за пробното истражување;

Избор на примерок на училишта и наставници за пробното истражување;

- прибирање податоци за избор на примерок за спроведување на главното истражување;
- превод на инструменти за главното истражување;
- комуникација со МОН во врска со TALIS-тестирањето.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- ревидирана и прифатена од OECD временска рамка за реализација на пробно и главно истражување TALIS 2024;
 - o Време на реализација: до септември 2023 година.
- преведени, уредени и верификувани инструменти за спроведување пробно истражување;
 - o Време на реализација: до февруари 2023 година.
- конечни одобрени инструменти на македонски и на албански јазик за пробното истражување;
 - o Време на реализација: до февруари 2023 година.
- спроведување на пробното TALIS 2023 истражување;
 - o Време на реализација: февруари – март 2023 година.
- прочистени и доставени податоци до IEA од спроведената пробна студија;
 - o Време на реализација: март – мај 2023 година.
- подготвен софтвер за спроведување на пробното TALIS истражување;
 - o Време на реализација: јануари – февруари 2023 година.
- прибрани податоци за избор на примерок за пробното тестирање и прифатени податоци од IEA;
 - o Време на реализација: до февруари 2023 година.
- избран примерок за наставници за пробно истражување;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- обучени училишни координатори за спроведување на студијата;
 - o Време на реализација: јануари 2023 година.
- прибрани податоци за главното истражување и доставени до IEA;
 - o Време на реализација: август – октомври 2023 година.
- преведени инструменти за спроведување на главната студија;
 - o Време на реализација: септември – декември 2023 година.

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- избран примерок на училишта за главното истражување;
 - o Време на реализација: до ноември 2023 година.
- остварена редовна комуникација со IEA и OECD во врска со TALIS 2024;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- остварена редовна комуникација со МОН во врска со TALIS 2024;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

5.6. НОРМАТИВНО-ПРАВНО РАБОТЕЊЕ И УПРАВУВАЊЕ СО ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Со цел реализација на активностите предвидени со Програмата за работа на Центарот ќе се работи на изготвување поединечни и општи нормативно-правни акти, решенија, договори и други документи, како и административни работи за потребите на Центарот. Активно ќе се учествува во изработката на предлог-законски решенија од делокругот на работа на Центарот, како и други подзаконски акти од областа на образованието.

Исто така ќе се работи на зајакнување на капацитетите на Центарот, ќе биде изготвен годишен план за вработување, согласно потребите и ќе бидат спроведени постапки за негова реализација. Ќе се изготви План за генерички и специјализирани обуки за административните службеници во Центарот.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- учество во изработката на законски и подзаконски акти од делокругот на работата на Центарот и изготвување предлог-измени и дополнување на одделни закони и правилници;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени поединечни и општи акти (одлуки, решенија, наредби, извештаи, укажувања и сл.) за засновање работен однос, за плата, за престанок на работен однос, за службено патување во странство, за службено отсуство, годишен одмор, платено, неплатено отсуство од работа, прекувремена работа, ноќна работа и државни празници, за мирување на работен однос, расходување на основните средства и ситен инвентар, постапки за утврдување на вредност на канцелариски мебел и информатичка опрема, за попис на магацинот, попис на благајната, редовен и вонреден попис на основните средства и ситниот инвентар на Центарот и сл.;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени договори за надворешни соработници по основ на јавни набавки;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени јавни огласи за избор на надворешни соработници и водење постапки по распишаниот конкурс до конечност на одлуката за избор, изготвени договори со ангажираните надворешни соработници поврзани со дејноста на Центарот и низа други проектни активности;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- подготвени барања за вработувања согласно Правилникот за систематизација на работните места на Центарот и Годишниот план за вработување во јавниот сектор, водење постапки по распишан јавен оглас до конечност на одлуката за избор;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- ажурирани податоци за вработените во Регистарот на вработените во јавниот сектор, како и пресметани годишни оценки на вработените и изрекување на мерките за одличен и слаб ефект;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- воспоставен систем за управување со ефектот на административните службеници;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- водење дисциплински постапки поради дисциплинска неуредност и дисциплински престап;
 - o Време на реализација: по потреба.
- изготвен план на генерички и специјализирани обуки за административните службеници во Центарот;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- спроведена постапка за унапредување до конечност на одлуката за избор и мобилност на вработените согласно законските прописи;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

5.7. ФИНАНСИСКО РАБОТЕЊЕ

Државниот испитен центар согласно законските прописи ќе врши планска распределба на финансиските средства по одделни активности, предвидени со Годишната програма, Финансискиот план и Планот за јавни набавки за 2023 година. Континуирано во 2023 година ќе бидат следени сите доспеани обврски на Центарот, нивна навремена исплата, согласно одобриениот буџет и ќе се врши пренамена на средства во согласност со потребите на Центарот. Активностите на одделението ќе се извршат ажурно, уредно и следејќи го законското финансиско и материјално работење на институцијата.

Согласно одобриениот буџет на Центарот за ефикасно и ефективно работење за тековната година, ќе се изготви Годишен план за јавни набавки по видови стоки, услуги и работи и ќе се спроведат постапки, согласно закон за негова реализација. На почетокот на 2023 година ќе се изготви годишна сметка на Центарот за претходната година, и таа ќе биде проследена до Управата за јавни приходи, Централниот регистар и Државниот завод за ревизија.

Секој месец ќе се врши пресметка на плати на вработените во Центарот.

На крајот на календарската година ќе биде спроведен попис и ќе се утврдува состојбата која ќе биде усогласена со материјалното сметководство на Центарот. Ќе биде извршено порамнување на магацинската со книговодствената евиденција. Ќе се направи книговодствено усогласување на извршените пописи. Ќе се направи пресметка на амортизација и ревалоризација. Исто така ќе биде изготвен и годишен извештај за бруто остварени приходи, платен данок и придонеси и вкупна нето-плата, како и финансиски извештаи и бруто биланс за изготвување годишна завршна сметка.

Во текот на целата година ќе се следи реализацијата на финансиските средства одобрени со буџетот и по потреба ќе се врши нивна пренамена.

Ќе се обезбеди финансиско и материјално работење на Центарот, согласно позитивните законски прописи.

Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- пресметка на плати за вработените во Центарот;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изготвен План за јавни набавки за 2023 година и спроведени постапки минимум 70 % од јавните набавки согласно позитивните законски прописи;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изготвена годишна завршна сметка на Центарот;
 - o Време на реализација: февруари 2023 година.
- изготвен годишен извештај за бруто остварени приходи, платен данок и придонеси и вкупна нето-плата;
 - o Време на реализација: февруари – март 2023 година.
- исплатени надоместоци за претседателот и членовите на Управниот одбор, Државниот матурски одбор, Комисијата за полагање испит за директор, Комисиите за стручни испити;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- исплатени надоместоци за ангажирани надворешни соработници;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- исплатени фактури за комунални услуги, како и фактури по основ на јавни и други набавки;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- изработени касови извештаи;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

Програма за работата на Државниот испитен центар за 2023 година

- извршено контирање и книжење на целокупната финансиска документација и водење синтетичка и аналитичка евиденција;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

5.8. ЗАЕДНИЧКИ И ОПШТИ РАБОТИ

Со цел реализација на активностите предвидени со Програмата за работа на Центарот, а согласно со, ќе се набавува и инсталира соодветна техничка опрема и соодветни софтверски решенија со цел подобрување на техничките капацитети на Центарот.

Ќе се изработат репрезентативни материјали со логото и името на Центарот за кандидатите за директори и други соработници на Центарот. Технички ќе се уредуваат и печатат сите тековни службени документи на Центарот во текот на целата година. Центарот ќе работи и кон обезбедување законски согласности за уништување на употребен и неупотребен испитен материјал и останат документиран материјал.

Во делот на промоција на Центарот и информирање на јавноста за активностите кои се извршуваат ќе се преземат низа активности: јавни дебати, трибини и прес-конференции, како и доставување информации до електронските медиуми.

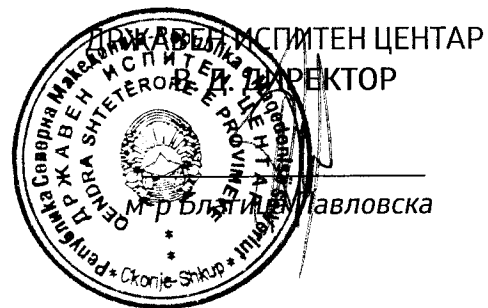
Индикатори за постигнувањата на резултатите:

- ажурирана веб-локацијата за Центарот и веб-локацијата за матура;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- извршени стручно административни и технички работи од делокругот на работата на Центарот;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- примени и заверени административни пратки, информации, одлуки, решенија, договори и други акти во деловодникот;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- доставени поштенски пратки до вработените;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- класирани поштенски пратки за експедиција;
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.
- обезбедени се просториите и опремата на Центарот.
 - o Време на реализација: континуирано во 2023 година.

6. СОРАБОТКА

Државниот испитен центар континуирано во 2023 година ќе соработува со бројни меѓународни и домашни институции:

- Соработка со ИЕА (International Association for the Evaluation of Educational Achievement), ОЕЦД (Organisation for Economic Co-operation and Development), Канцеларијата на УНИЦЕФ во Скопје, УСАИД, МЦГО, Фондацијата „Чекор по чекор“, Светска банка и центрите во државите во регионот кои се занимаваат со дејности сродни со дејностите на ДИЦ.
- Соработка со Владата на Република Северна Македонија, Министерството за образование и наука, Министерството за информатичко општество, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии, Бирото за развој на образованието, Државниот просветен инспекторат, Центарот за стручно образование и обука, Центарот за образование на возрасни, сите средни и основни училишта, како и високо-образовни и сродни установи и институции во и надвор од државата и др.

ПРИЛОГ: ФИНАНСИСКИ ПЛАН ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ ОД ПРОГРАМАТА ЗА РАБОТА НА ДРЖАВНИОТ ИСПИТЕН ЦЕНТАР ЗА 2023 ГОДИНА

